

Handläggare
Elisabet Wannberg
Telefon: 08-50831561**Till**
Kulturnämnden
2013-09-24
Nr 11

Remissvar angående samråd om förslag till detaljplan för kvarteret Brädstapeln i stadsdelen Kungsholmen, Dp 2009-04274

Förslag till beslut

1. Detaljplanen avstyrkes.
2. Kulturnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett detaljplaneförslag som innebär att paviljongbyggnaden tillhörande Trygg-Hansas anläggning i kv Brädstapeln rivs, parken minskas och omgestaltas och en ny byggnad 13 våningar hög i en smal lamell längs med Scheelegatan uppförs. Paviljongen och den omsorgsfullt utformade parken är synnerligen betydelsefulla delar i den helgjutna kompositionen som Trygg-Hansas kontorskomplex utgör. Genomförande av planen med rivning av paviljongen, minskad och omgestaltad park samt den höga lamellens påverkan på stadsbilden skulle innebära att stora stadsbildsmässiga, arkitektoniska och kulturhistoriska värden förloras. Förvaltningen avstyrker således förslaget.

Berit Svedberg
KulturdirektörAnn-Charlotte Backlund
Stadsantikvarie

Underlag för beslut

Plankarta, planbeskrivning samt antikvariska utredningar som ingår i ärendets underlagsmaterial. Hela ärendet finns på www.stockholm.se/detaljplaner.

Synpunkter skall vara Stadsbyggnadskontoret tillhanda senast 2013-09-29

UTLÅTANDE

Remissen

Stadsbyggnadskontoret har remitterat ärendet till Stockholms stadsmuseum för svar senast 2013-09-29.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kulturmiljöenheten vid Stockholms stadsmuseum

Bakgrund

Kulturnämnden behandlade ett förslag till nybyggnad på fastigheten Brädstapeln 2010-10-19. Planförslaget innebar att paviljongen revs och ersattes av ett betydligt större, högre och tjockare hus i hörnet Scheelegatan/Fleminggatan. På grundval av de kulturhistoriska förluster detta skulle medföra avstyrkte nämnden detaljplanen enligt förvaltningens förslag. Kritiska synpunkter framfördes från flera håll och stadsbyggnadsnämnden fattade då beslut att ett nytt plansamråd skulle hållas. Ett nytt planförslag har tagits fram. Det skiljer sig främst från tidigare förslag i fråga om nybyggnadens placering och utformning men innebär i huvudsak samma påverkan på de kulturhistoriska värdena med rivning av paviljongen och omarbetning av parken.

Detaljplaneförslaget

Aktuellt planförslag syftar enligt planförfattarna till att möjliggöra en utveckling av den etablerade kontorsverksamheten i kvarteret. Förslaget ger möjlighet att uppföra en ny kontorsbyggnad i 13 våningar i formen av en hög lamell längs med Scheelegatan med kortsidan mot Fleminggatan. Detta innebär att den befintliga paviljongen på fastigheten i hörnet av Fleminggatan /Scheelegatan rivs. Det innebär också att parken/gården delvis tas i anspråk och omgestaltas. Konstverket Noas dans, en del av dammen och atriumgården behålls. Närmast den tänkta nybyggnaden ersätts gräsmattan med ett trädäck, en upphöjd plantering läggs till och atriumgården omgärdas av träd. Nybyggnaden innebär att raden av pilar, gräsmatta och annan växtlighet försvinner. Byggnaden blir väl synlig från många håll då den reser sig över stenstadens traditionella höjd.

Enligt gällande detaljplan är de befintliga byggnaderna inte planerliga. De har fler våningar än vad som anges i planen. I planförslaget utökas byggrätten för de kvarvarande byggnaderna

så att de blir planenliga och de förses med skyddsbestämmelser för fasaderna samt rivningsförbud.

I underlaget till planförslaget har en rad utredningar gjorts. Däribland en antikvarisk konsekvensanalys ”Trygg-Hansahuset, Antikvarisk konsekvensanalys, (Nyréns Antikvariska, 2013-06-03)” Förslaget till nybyggnad har beskrivits i ett gestaltungsprogram 2013-06-03.

Förvaltningens synpunkter

Befintlig bebyggelse

Kontorskomplexet i kvarteret Brädstapeln uppfördes för försäkringsbolaget Trygg-Hansa 1972-77. Arkitekt var Tengboms arkitektkontor. Gårdens parkanläggning anlades efter ritningar av stadsträdgårdsmästare Holger Blom.

Fastigheten består av tre byggnader med helt olika volymer men med samkomponerade fasader. En mindre byggnad, en paviljong i två våningar med platt tak, fasad av tegel och behuggna betongelement ligger i hörnet av Scheelegatan och Fleminggatan. Paviljongen var ursprungligen tänkt som butik men kom att användas som kontor. En nord-sydlig länga i 7 våningar med gaveln mot Fleminggatan har fasad i tegel, horisontella band av behuggna betongelement och uppglasad bottenvåning. På norra delen av tomten ligger de s.k. muttrarna sammanbundna till en byggnadskropp i 8 våningar med våningsband av behuggna betongelement och däremellan helt glasade fasader. På det platta, grusade taket ligger direktionstvåningen i paviljonger omgivna av planteringar. Byggnaderna och särskilt huvudentrén har konstnärlig utsmyckning bland annat av L Bolter, B Jonsson och Anita Graffman. De olika byggnaderna binds samman av gårdens parkanläggning med vattendamm, växtlighet, gång- och sittytor samt skulpturer.

Kulturhistoriska värden

Anläggningen i kvarteret Brädstapeln har ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde (blå) motsvarande fordringarna för byggnadsminnen i kulturminneslagen. PBL 3:12 kan tillämpas.

Kontorskomplexet har stora arkitekturhistoriska och samhällshistoriska värden. Anläggningens tre byggnader av olika storlek och karaktär samt den sammanbindande parken är alla betydelsefulla för kompositionen och gestaltade med hög ambition i utförande och material och utgör en helgjuten enhet.

Den lägre paviljongbyggnaden medger goda ljusförhållanden för parken och kompenserar och kontrasterar mot de större och tyngre volymerna i komplexet. Konstnärlig utsmyckning finns integrerad i både byggnaderna och parken och är i huvudsak bevarad i ursprungligt skick.

Anläggningen är ett resultat av tidens idéer om stordrift och samordning, uppfört för försäkringsbolaget Trygg-Hansa. Bolaget hade gjort flera sammanslagningar och hade behov av att samla 2000 anställda på samma plats. Enligt internationella idéer var sexhörningen den idealiska planformen för kontorslandskap vilket genomfördes i muttrarna medan man i längan planerade för cellkontor. I tidens anda var också bolagets personal representerade i program- och projekteringsarbetet. Kontorskomplexet är ett särdeles kvalitativt exempel på hur de stora bolagen manifesterade sin betydelse i egna byggnader av hög kvalitet, modernitet och omfattande konstnärlig utsmyckning. Anläggningen är tidstypisk och unik och bevarar ursprunglig utformning samt äger stora stadsbildsmässiga värden. Kontorskomplexet ingår också i ett stråk av betydelsefulla och högkvalitativa administrationsbyggnader, från en för staden expansiv period, och har tillsammans med bebyggelsen i kvarteret Klamparen stora stadsbildsmässiga värden.

Förslagets konsekvenser

Konsekvenserna för den kulturhistoriskt värdefulla miljön har studerats i en konsekvensanalys utförd av Nyréns arkitektkontor, beställd av Trygg-Hansa och godkänd av stadsbyggnadskontoret. Stadsmuseet håller i allt väsentligt med om de slutsatser som redovisas i konsekvensanalysen. Det nu föreslagna huset har förvisso en genomarbetad utformning och större verkshöjd än det tidigare förslaget men konsekvenserna för den kulturhistoriskt värdefulla miljön blir ändå i huvudsak desamma i det nu aktuella planförslaget. Paviljongbyggnaden rivs vilket rubbar den väl komponerade ensemblen av volymer i samklang med parken. Den höga lamellen kommer också att skugga parken under större delen av dagen. Dessutom kommer den föreslagna byggnaden att påverka stadsbilden på ett påtagligt sätt. I vissa siktlinjer, tex från sydost mot stadshuset står nybyggnaden som en vägg i höjd med Waterfront. Från Barnhusbron reser sig nybyggnaden snarare som en pelare i konkurrens med Rådhusets torn och skymmer i vissa lägen tornet.

Nybyggnaden motiveras inte heller av att den ursprungliga verksamheten skall kunna bedrivas på fastigheten vilket i vissa

fall kan vara skäl till förändringar av kulturhistoriskt värdefulla anläggningar.

Den föreslagna förändringen av parken spräcker den ursprungliga kompositionen och autenticiteten går förlorad. Föreslagna nya tillskott som upphjöd plantering, trädäck, durk över delar av dammen är främmande inslag i den välkomponerade parken. Eventuellt kommande förändringar av parken bör i högre grad ta fasta på den befintliga utformningen.

I planförslaget föreslås skyddsbestämmelser som skyddar de två kvarvarande byggnaderna från rivning och syftar till bevarande av fasadutformningen. Kulturförvaltningen anser att skyddsbestämmelserna även bör omfatta byggnadernas volym, direktionsvåningen med takterrassen på mutterns tak, ursprunglig planlösning och värdefulla interiörer med konstnärlig utsmyckning samt parken med den ursprungliga utformningen.

Kulturförvaltningen avstyrker detaljplaneförslaget med hänvisning till de kulturhistoriska förluster som förslaget skulle innebära med rivning av paviljongen, förändring av parken samt påverkan på stadsbilden.

Bilaga: Plankarta samt illustrationer ur samrådsmaterialet.